

DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY

**Faculty «Economic and Business»**

**Scientific papers**  
**OF DMYTRO MOTORNYI TAVRIA STATE**  
**AGROTECHNOLOGICAL UNIVERSITY**  
**(ECONOMIC SCIENCES)**

№ 2 (48)

Zaporizhzhia  
2023



**Засновник**

Таврійський державний агротехнологічний університет  
імені Дмитра Моторного  
Факультет економіки та бізнесу

**УДК 631.1(06)**

Збірник наукових праць Таврійського державного  
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного  
(економічні науки) / За ред. Т.І. Яворської – Запоріжжя:  
Друкарня ТДАТУ, 2023. - № 2(48) – 152 с.

**Голова редакційної колегії (науковий редактор):**

Яворська Т.І. – д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу

**Відповідальні за випуск збірника:**

Яворська Т.І. – д.е.н., професор кафедри економіки і бізнесу  
Колокольчикова І.В., д.е.н., професор – декан факультету  
економіки і бізнесу  
Завадських Г.М. – к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу

**Комп'ютерна верстка:** Завадських Г.М.

Збірник наукових праць Таврійського державного  
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного  
(економічні науки) включений до Переліку наукових фахових  
видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути  
опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ  
МОН №1328 від 21.12.2015 р.).

Відповідно до Порядку формування Переліку наукових  
фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня  
2018 року № 32) присвоєно категорію «Б», що затверджено  
наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020  
№ 886.

Друкується за рішенням Вченої ради Таврійського державного  
агротехнологічного університету (протокол №2 від  
26.09.2023 р.).

Свідчення про державну реєстрацію друкованого засобу  
масової інформації КВ №24284-14124 ПР від 24.12.2019 р.

ISSN 2519-884X

**Index Copernicus Value (ICV) 2016: 47.1**  
**Index Copernicus Value (ICV) 2017: 55.32**  
**Index Copernicus Value (ICV) 2018: 55.94**  
**Index Copernicus Value (ICV)**

**2019: 56.52 Digital Object Identifier**

**System (DOI)**

Матеріали друкуються мовами оригіналів – українською,  
російською та англійською.  
Погляди редколегії не завжди збігаються з позицією авторів.

**Адреса редакційно-видавничого відділу:**

Юридична:  
пр. Б. Хмельницького 18,  
м. Мелітополь, Запорізька обл.  
72312 Україна

Фактична:  
вул. Жуковського, 66,  
м. Запоріжжя, Запорізька обл.  
69600, Україна

Підписано до друку  
03.10.2023р. Друкарня ТДАТУ

© Таврійський державний агротехнологічний університет  
імені Дмитра Моторного

# Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)

№ 2 (48), 2023

## ЗМІСТ

### МЕНЕДЖМЕНТ

*Агєєва І.В.*

ТАЙМ-МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕФЕКТИВНОГО  
ВИКОРИСТАННЯ ЧАСУ МЕНЕДЖЕРА ..... 8

*Нехай В.В.*

ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ МАРКЕТИНГУ У СИСТЕМІ  
МЕНЕДЖМЕНТУ ПІДПРИЄМСТВА ..... 15

*Нікітенко К.С.*

УПРАВЛІННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНИМИ АСПЕКТАМИ ТУРИЗМУ ..... 24

*Ортіна Г.В., Трусова Н.В.*

УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПАРАДИГМА СТАЛОГО  
РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ ..... 31

### ЕКОНОМІКА

*Демко В.С., Свиноус І.В.*

ПОТЕНЦІАЛІ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНИ  
В ГЕОЕКОНОМІЧНОМУ ПРОСТОРІ ТУРИСТИЧНОЇ ГАЛУЗІ ..... 38

*Кукіна Н.В., Трусова А.О.*

ЕКОНОМІЧНІ РИЗИКИ В СФЕРІ ПОСЛУГ РЕГІОНАЛЬНОЇ  
ТУРИСТИЧНОЇ ДЕСТИНАЦІЇ ..... 51

*Почерніна Н.В., Васильченко О.О.*

ДІАГНОСТИКА ТУРИСТИЧНОЇ АКТИВНОСТІ РЕГІОНУ НА ЗАСАДАХ  
ЕКОНОМІЧНОЇ КОМПАРАВІСТИКИ ..... 60

*Пристемський О.С., Ковальов В.В.*

ДЕФІНІЦІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЯ ФІНАНСОВИХ РЕСУРСІВ СУБ'ЄКТІВ  
ГОСПОДАРЮВАННЯ ..... 71

*Трусова Н.В., Сақун А.Ж.*

АМОРТИЗАЦІЙНА ПОЛІТИКА ЯК ПАРАДИГМА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ  
БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ ..... 78

## **ФІНАНСИ, БАНКІВСЬКА СПРАВА ТА СТРАХУВАННЯ**

*Бабко Н.М., Сєвідова І.О.*

РОЛЬ БЮДЖЕТНИХ ВИДАТКІВ У ФІНАНСУВАННІ  
СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИХ ПОТРЕБ СЬОГОДЕННЯ..86

*Трусова Н.В.*

ДЕРЖАВНА ФІНАНСОВА ІНКЛЮЗІЯ ЯК ДРАЙВЕР  
МОДЕРНІЗАЦІЇ ПЕНСІЙНОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ..... 95

## **ОБЛІК І ОПОДАТКУВАННЯ**

*Бразілій Н.М., Ткаченко А.А., Здір В.А.*

ЦИФРОВІЗАЦІЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ, ЗВІТНОСТІ ТА  
ОПОДАТКУВАННЯ В СУЧАСНИХ ЕКОНОМІЧНИХ  
УМОВАХ ..... 103

## **МАРКЕТИНГ**

*Легеза Д.Г., Сокіл Я.С., Куліш Т.В.*

РІВЕНЬ КОНКУРЕНЦІЇ НА РИНКУ БОРОШНА В  
КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ..... 113

*Шквиря Н.О., Арестенко Т.В.*

МАРКЕТИНГОВІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОВЕДНІКИ  
СПОЖИВАЧІВ СНЕКІВ..... 120

## **ПІДПРИЄМНИЦТВО, ТОРГІВЛЯ ТА БІРЖОВА ДІЯЛЬНІСТЬ**

*Завадських Г.М., Лисак О.І., Тебенко В.М.*

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ: ФОРМУВАННЯ ТА РЕАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ 129

*Коноваленко А.С.*

НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ  
УПРАВЛІННЯ ПРОЄКТАМИ ..... 140

**Вимоги щодо розміщення статей у Збірнику наукових  
праць Таврійського державного агротехнологічного  
університету імені Дмитра Моторного  
(економічні науки).....148**

УДК 336.143.2:316.37

*Ортіна Г. В., д.держ.упр., професор  
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного  
ortinaganna@gmail.com*  
*Трусова Н. В., д.е.н., професор  
Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного  
trusova\_natalya5@ukr.net*

## УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ОСОБИСТОСТІ ЯК ПАРАДИГМА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ГЕНДЕРНО-ОРІЄНТОВАНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ

**Анотація.** В статті проведено комплексне дослідження теоретичних положень управління безпекою особистості як парадигми сталого розвитку гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні, скрізь призму концептуального аспекту. Визначено, що складність системи управління безпекою особистості та рівності прав індивідуума в соціумі є тим джерелом потенціалу сталого розвитку суспільства, що дозволяє поступово вибудовувати гендерний підхід та впроваджувати його у сектор державного управління, приймати пріоритетні рішення на користь та в інтересах жінок, чоловіків з метою успішних взаємовідносин в середовищі їх існування. Обґрунтовано, що чим ближче концепція до своєї оригінальної концептуалізації за сукупністю загроз, тим більш складними стають і політика, і концепція управління безпекою особистості. Доведено необхідність розробки нової моделі безпечної політики управління особистістю через призму гендерно-орієнтованого бюджетування, вихідні положення якого розглядаються не як витрати на фінансування соціальної сфери, а як інвестиції в потенціал економічно активних людських ресурсів. Відповідність моделі бюджетної політики до вимог національної безпеки держави дозволяє розмежовувати повноваження в гендерно-орієнтованому бюджетуванні на предмет активізації жінок в соціальній сфері та їх місця на всіх рівнях влади.

**Ключові слова:** особистість, гендер, гендерна рівність, безпека особистості, управління безпекою особистості, гендерно-орієнтоване бюджетування.

**JEL Classification:** I 38, J 11, J 14, J 26

**Постановка проблеми.** Управління безпекою особистості як захист індивідуума від критичних загроз її існуванню та добробуту є актуальною у глобальному масштабі сталого розвитку держави та досягненні гендерної рівності. Це багатопрофільна комунікаційна платформа взаємодії індивідуумів жіночої та чоловічої статі, яка спонукає до прийняття прав особистостей у різних рівнях їх компетентності та здатності проявляти себе в певних суспільних сферах. Ключовою позицією гендерної рівності є рівноправний статус між жінками та чоловіками та виборювання права жінки на рівні можливості в соціумі та серед особистостей чоловічої статі щодо професійної діяльності в суспільстві. Тому для досягнення гендерної рівності потрібні не лише нормативні та законодавчі положення та акти, а й ідентифікація прихованих форм прояву гендерної нерівності, визнання її небезпечних наслідків, а також прийняття відповідних управлінських рішень щодо стійкого способу життєдіяльності особистості, із базисними постулатами образу світу людини та її потреб.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Теоретичні та прикладні аспекти управління безпекою особистості як важливого суспільно-державного явища досліджувались, з позиції сталого людського розвитку, такими науковцями, як: С. Алкіре [1], Н.Нижник [2], Л. Сізінцова [3], О. Фурсін [4], С. Подольська [5]. У контексті економіки, політології та соціології, концепція безпеки людини вивчалась Н. Коленда [6], Н. Краус [7]. Серед науковців, які досліджували проблему гендерної ідентифікації, виокремлювали зміни традиційних уявлень щодо усталених ролей чоловіка і жінки, із усуненням стереотипів «суто» чоловічих чи жіночих особистостей в державному управлінні, необхідно виокремити А. Блікгойзер, Х. фон Барген [8]. Т. Марценюк [9], О. Сусліву [10], С. Габан [11]. Водночас, питання пов'язані із пошуком напрямків виокремлення управління безпекою особистості за гендерними ознаками ще не отримали належного теоретико-прикладного обґрунтування та аналізу.

**Формулювання цілей статті.** Метою даного дослідження є обґрунтування теоретичних положень управління безпекою особистості як парадигми сталого розвитку гендерно-орієнтованого бюджетування в Україні, скрізь призму концептуального аспекту.

**Виклад основного матеріалу.** Особистість є первинним самодостаточним елементом відносин безпеки, формує в своїй диспозиційній структурі певні схильності до сприйняття свого безпечного існування у соціумі, оцінці умов життєдіяльності, виробляє ціннісні орієнтації і установки на конкретні види поведінки при формуванні механізмів публічного управління безпекою особистості в царині прав жінок та гендерної рівності, забезпечення можливостей сталого людського розвитку та бюджетування власних потреб. Складність системи управління безпекою особистості та рівності прав індивідуума в соціумі є тим джерелом потенціалу сталого розвитку суспільства, що дозволяє поступово вибудовувати гендерний підхід та впроваджувати його у сектор державного управління та децентралізації місцевої влади, передбачає успішні взаємовідносин та прийняття рішень в середовищі співпраці між жінками та чоловіками на засадах гендерної рівності.

Концептуальний підхід до управління безпекою особистості розглядається в широкому контексті як «свобода від страху» (freedom from fear) та «свобода від нужди» (freedom from want). Згідно першого безпекового контексту концепції управління особистістю, прийняття рішення щодо захисту людини від насилля фокусується на механізмах розв'язання та запобігання збройним конфліктам, миротворчості. Другий безпековий контекст концепції розширює масштаб загроз особистості, враховуючи явища несвідомих, упереджених та емоційних дій, що викликають порушення та загрози здоров'ю, виснаження, тобто майже всі можливі ризики життєдіяльності та добробуту індивідуума.

Слід зауважити, що концепція управління безпекою особистості почала поширюватися у резолюції ООН, і, при цьому в ній наголошується на тому, що: «Управління безпекою особистості, у своєму широкому сенсі, включає в себе набагато більше, ніж просто приймати рішення щодо призупинення озброєного насильства. Це управлінські рішення щодо правової здатності особистості мати доступ до освіти та захисту здоров'я, забезпечення економічно активних людських ресурсів трудовими відносинами без гендерних відмінностей та право використати свій індивідуальні якості» [15]. Надмірне розширення концепції, на перший погляд логічне по своїй суті, але воно має свої «підводні рифи». Основний парадокс в тому, що «чим ближче концепція до своєї оригінальної концептуалізації за сукупністю загроз, тим більш складними стають і політика, і концепція управління безпекою особистості» [16].

Управління безпекою особистості формується за сукупністю двох елементів – захисту та уповноваження (empowering) на гендерну рівність в правах на забезпечення гарантій безпеки. Наприклад, Комісія з людської безпеки акцентує увагу на тому, що захист та уповноваження є взаємопідсилюючими елементами при прийнятті управлінських рішень щодо передбачення низхідних принципіальних захисних дії (top-down), коли створюються адекватні інститути, норми та структури для запобігання загрозам безпеки людини. Уповноваження, в свою чергу, передбачає протилежні процеси (bottom-up), а саме, визнання права особистості самостійно визначати рівень власної безпеки [17].

Для Європейського Союзу управління безпекою особистості є нарративом, який включає в себе цільові інструменти зовнішньої безпекової політики, що має презентативну форму дискусій про безпеку різним аудиторій, їх культури та ідентичності поглядів як в громадському, так і в професійному секторі зовнішнього середовища [20].

Слід зауважити, що у європейському дискурсі управління безпекою особистості часто ототожнюється з «обов'язком захищати», переорієнтовуючи погляди суспільства з безпеки людини в її внутрішньому середовищі на обумовлений захист із зовнішнього середовища (Спільної політики безпеки та оборони або Європейської політики безпеки та оборони). Водночас, «не існує засобів у постанові Європейського Союзу розміщати місії Європейської політики безпеки та оборони, чи цивільні чи воєнні, у всіх кризових ситуаціях» [21]. Це вказує на обмеженість ресурсів ЄС та на розуміння безпеки особистості в межах кризи регіонів світу, а не всередині самого ЄС. Вочевидь, всередині ЄС проблеми безпеки особистості у своїй

кризовій формації вирішені. Для Європейського Союзу управління безпекою особистості є «...зручним дискурсивним інструментом, завдяки якому Європейські країни приписують собі роль в управлінні глобальною безпекою...» [22], «життєздатний стратегічний нарратив для наднаціональної зовнішньої політики» [22]. Важливо, що управління безпекою особистості «другого покоління» в змозі подолати концептуальну та практичну аморфність першого визначення безпеки особистості [22].

Прогресивні тенденції управління безпекою особистості в контексті сталого розвитку в більшості країн світу розпочалися зі зникненням біполярного світового порядку та залучення до цього процесу різних суспільних груп. Розуміння місії жінок в управлінні безпекою особистості в суспільстві сформувались у американського політолога Рональда Інглхарта, який оцінює гендерну рівність як сприйнятливий показник, який позначає рівень розвинутої та демократичної держави. Так, країни, в яких високий якісний рівень управління державою та суспільством виконує жінка, мають потужний ступінь безпеки особистості на виборювання власних правових норм та свободу мислення [12; 14].

Гендер – складний соціальний конструкт. Зокрема, концепція гендера за розумінням М. Кіммеля [13] має структурну конструкцію складових (ідентичність, інтеракції, інституції) для зв'язку двох змістовних понятійних явищ: гендерну відмінність і гендерну нерівність.

Гендер, на відміну від біологічної інтерпретації є соціально-рольовою й культурною рисою особистості та моделей поведінки чоловіка і жінки забезпечувати гендерну рівність на національному рівні, враховуючи гендерні відносини, які склались в суспільстві для вироблення найефективніших механізмів, усунення гендерних стереотипів та упередженостей, забезпечення й утвердження успішного розвитку сучасного суспільства, пріоритетність якого концентрується на діяльності органів державної влади, політичних партій, громадянських організацій [18].

Методичний інструментарієм гендерної рівності є методичні рекомендовано щодо оцінювання світових та національних глобальних індексів та цільових показників, зокрема: індекс людського розвитку (HDI); індекс гендерного розвитку (GDI); індекс гендерної нерівності (GII); індекс гендерної рівності (GEI); індекс гендерного розриву (GDI); «Цілі розвитку тисячоліття» (MDGs); «Глобальні цілі сталого розвитку» (SDGs); «Цілі сталого розвитку: Україна»; «Стратегію гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки» [24].

У 2022 р. Україна в глобальному дослідженні посіла 59 місце серед 153 країн світу, що складає 72% загального індексу. За індексом «економічна участь та кар'єрні можливості» країна посідає 39 місце у світі (в 2021 р. країна займала 28 місце), за індексом рівня освіти – два роки поспіль держава посідає 26 місце, за індексом «здоров'я та тривалість життя» – 52 місце (в 2021 р. країна займала 56 місце), за індексом «політичні права та можливості» – 83 місце (в 2021 р. країна займала 105 місце). За критерієм «жінки у парламенті» Україна посідає 88 місце (в 2021 р. – 121 місце), за індексом «жінки на міністерських посадах» – 82 місце (в 2021 р. – 102 місце) [19]. Рівень обізнаності щодо питань гендерної рівності в українському суспільстві повільно, але зростає, проте 50% українських громадян вважають, що в суспільстві держави існує гендерна нерівність, з них 62% респонденти акцентують увагу на порушенні прав жінок на ринку праці.

Суперечливість законодавства, декларативність урядових програм та заходів зумовлюють необхідність розробки нової моделі безпечної політики управління особистістю через призму гендерно-орієнтованого бюджетування. Вихідні положення останньої пропозиції виокремлюється як: бюджетні інвестиційні витрати в економічно активні людських ресурсів, і відтак, відповідність моделі бюджетної політики до вимог соціальної безпечної держави; розмежування повноважень в гендерно-орієнтованому бюджетуванні та предметів активізації жінок в соціальній сфері на всіх рівнях влади; систематизація законодавчих норм та вимог міжнародного права та гендерної рівноваги в галузі соціальної сфери та бюджетної політики в рамках реалізації державного управління; бюджетні доходи як пріоритетність запровадження мінімальних соціальних стандартів; мінімальної погодинної заробітної плати; реформування соціально-трудова відносин, удосконалення практики гендерного партнерства, ство-

рення дієвих механізмів захисту прав та свобод людини; розробка комплексної програми гендерного бюджетування щодо розширення діапазону зайнятості із вирівнюванням оплати праці між жінками та чоловіками; створення системи незалежної соціальної експертизи; реформування інституційної структури, демонополізація соціальної інфраструктури; формування єдиного інформаційного поля соціальної сфери; державно-суспільний характер бюджетної політики.

На основі названих підходів формується концепція бюджетного захисту (підтримки) особистості на державному та міжгалузевому рівні, враховуючи цільові пріоритети управління безпекою людини за умови виокремлення характерних аспектів на рівні місцевого самоуправління. Соціальні завдання у бюджетних програмах захисту (підтримки) особистості мають бути зведені до рангу пріоритетних [23]. Підвищення доходів слід досліджувати як оптимізація економічного росту держави, що обумовлено, по-перше, імперативами якості робочої сили та її використання у виробництві; по-друге, забезпечення попиту особистості на сталий розвиток та збільшення доходів [3].

Сучасна держава має зосередити всю повноту бюджетних програмах захисту (підтримки) особистості та нівелювати пасивність інших суб'єктів бюджетної політики для невпинної турботи про благоустрій суспільства, забезпечення реалізації людини в соціумі без обмежень та на виконанні соціальних зобов'язань через акумулювання коштів в місцевих бюджетах територіальних громад.

**Висновки.** Таким чином, управління безпекою особистості є парадигмою сталого розвитку гендерно-орієнтованого бюджетування у всіх сферах життєдіяльності суспільства. Принциповим концептуальним підходом розробки бюджетних програм захисту (підтримки) особистості є виконання умов гендерної рівності у межах системи соціального захисту та безпеки.

На загальнодержавному рівні гендерно-орієнтованого бюджетування повинна мати розгалужену мережу управлінську платформу діяльності органів державного управління та місцевого самоуправління за напрямками безпеки та захисту професійного рівня жінок, які повертаються на ринок праці після тимчасової непрацездатності, пов'язаною із народженням та вихованням дитини; виділення достатнього фінансування на гендерні програми управління безпекою особистості; розширення переліку показників за ознакою статі; подолання гендерних стереотипів в суспільстві. Відповідно, забезпечення безпеки, інтересів та прав людини в соціумі має бути пріоритетом бюджетної політики держави, яка в перманентному стані першочергових змін є моделлю безпечного соціального захисту індивідууму із певними характеристиками конфліктного та загрозового середовища в якому він потенційно може знаходитись, а також розривами бюджетної допомоги через демографічні та соціокультурні фактори, історично-сформовану стратифікацію населення, рівень розвитку соціальної інфраструктури територій.

#### Список використаних джерел

1. Alkire S. A. Conceptual Framework For Human Security. CRISE Working Paper. Oxford: CRISE, 2003. URL: <http://www.crise.ox.ac.uk/pubs/workingpaper2.pdf> (дата звернення 11.08.2023).
2. Нижник Н. Р., Мосов С. П. Теоретичні аспекти державного управління: монографія. Чернівці: Технодрук, 2011. 248 с.
3. Сізнцова Л. А. Державне управління соціальною сферою суспільства. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2005. Вип. 22. С. 63–75.
4. Фурсін О. О. Напрями удосконалення механізмів соціально-орієнтованого державного управління на рівні регіону. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2012. Вип. 48. С. 172–188.
5. Подольська Є. А. Новий сенс й інноваційні способи забезпечення соціальної безпеки. *Вісник Одеського національного університету. Серія : Соціологія і політичні науки*. 2015. Т. 20, вип. 2. С. 19–25.
6. Коленда Н. В. Сутність механізму забезпечення соціальної безпеки населення. *Економічні науки. Серія : Економіка та менеджмент*. 2012. Вип. 9(1.1). С. 140–149.

7. Краус Н. М. Соціальна безпека на різних рівнях економічної агрегації. *Економіка і регіон*. 2013. № 5. С. 189–193.
8. Blickhäuser A., Bargon von H. Fit for Gender Mainstreaming. Berlin, 2007 p. URL: <http://www.fit-for-gender.org/webseiten/Englishversion/englishindex.htm> (дата звернення 19.08.2023).
9. Марценюк Т. Гендер для всіх. Виклик стереотипам. Київ: Основи, 2017. 256 с.
10. Сусллова О. Викладання гендерної тематики: підходи, проблеми та шляхи їх подолання. Київ, 2018. 26 с. URL: [http://wicc.net.ua/media/vykladanna\\_GT.pdf](http://wicc.net.ua/media/vykladanna_GT.pdf) (дата звернення 02.09.2023).
11. Ганаба С. О. Філософія дидактики: контексти, стратегії, практики: монографія. Суми: Університетська книга, 2014. 334 с.
12. Чуєшкова О. Становлення терміносистеми гендерної лінгвістики. *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. 2016. № 842. С. 161-164.
13. Кімелл Майкл С. Гендероване суспільство. Київ: Сфера, 2003. 490 с. URL: [https://gender.org.ua/images/lib/genderovane\\_suspil.pdf](https://gender.org.ua/images/lib/genderovane_suspil.pdf) (дата звернення 27.08.2023).
14. Біденко Ю., Кисельова В. Про гендерну політику в Україні. *Наукові перспективи*. 2022. №1(19). С. 233-244.
15. Annan K. Secretary-General Salutes International Workshop on Human Security in Mongolia. Two-Day Session in Ulaanbaatar. URL: <http://www.un.org/News/Press/docs/2000/20000508.sgsm> (дата звернення 14.08.2023).
16. Owen T. Human Security – Conflict, Critique and Consensus: Colloquium Remarks and a Proposal for a Threshold-Based Definition. *Security Dialogue*. 2004. Vol. 35. № 3. P. 381.
17. Sadako Ogata. Empowering People for Human Security. 2003. URL: <http://www.humansecuritychs.org/newsandevents/payne.html> (дата звернення 05.09.2023).
18. Про Національний план дій щодо поліпшення становища жінок та сприяння впровадженню гендерної рівності у суспільстві на 2001-2005 роки. Постанова Кабінету Міністрів України №1402-2003-п від 04.09.2003 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/479-2001-%D0%BF> (дата звернення 10.09.2023).
19. Наливайко Л. Р., Марценюк Л. В. Права жінок та гендерна рівність в Україні: проблеми теорії та практики. *Приватне та публічне право*. 2022. № 1. С. 61-66.
20. A European Way of Security. The Madrid Report of the Human Security Study Group. URL: <http://www.lse.ac.uk/Depts/global/PDFs/Madrid%20Report%20Final%20for%20distribution.pdf> (дата звернення 23.08.2023).
21. European Parliament Resolution of 19 February 2009 on the European Security Strategy and ESDP. *Official Journal of the European Union*. 2010. Vol. 53. P. 62.
22. Martin M., Owen T. The Second Generation of Human Security: Lessons from the UN and EU Experience. *International Affairs*. 2010. Vol. 86. №1. P. 223.
23. Слагін В. П. Соціальна політика: теоретико-методологічні та концептуальні підходи. Харків: Техдрук, 2010. 400 с.
24. Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018–2023 роки. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4> (дата звернення 01.09.2023).

## References

1. Alkire, S. A. (2003). Conceptual Framework For Human Security. CRISE Working Paper. Oxford: CRISE. URL: <http://www.crise.ox.ac.uk/pubs/workingpaper2.pdf>.
2. Nyzhnyk, N. R., Mosov, S. P. (2011). Theoretical aspects of public administration: monograph. Chernivtsi: Technoprint [in Ukrainian].
3. Sizintsova, L. A. (2005). State management of the social sphere of society. *Humanitarian Bulletin ZDIA*, 22, 63–75 [in Ukrainian].
4. Fursin, O. O. (2012). Directions for improving the mechanisms of socially-oriented public administration at the regional level. *Humanitarian Bulletin ZDIA*, 48, 172–188 [in Ukrainian].
5. Podolska, E. A. (2015). A new meaning and innovative ways of ensuring social security. *Bulletin of Odessa National University. Series: Sociology and political sciences*, 20(2), 19–25 [in Ukrainian].
6. Kolenda, N. V. (2012). The essence of the mechanism for ensuring social security of the population. *Economic sciences. Series: Economics and management*, 9(1.1), 140–149 [in Ukrainian].
7. Kraus, N. M. (2013). Social security at different levels of economic aggregation. *Economy and the region*, 5, 189–193 [in Ukrainian].
8. Blickhäuser, A., Bargon, von H. (2007). Fit for Gender Mainstreaming. Berlin. URL: <http://www.fit-for-gender.org/webseiten/Englishversion/englishindex.htm>



9. Marceniuk, T. (2017). Gender for all. A challenge to stereotypes. Kyiv: Osnyovy [in Ukrainian].
10. Suslova, O. (2018). Teaching gender topics: approaches, problems and ways to overcome them. Kyiv: Sphere. URL: [http://wicc.net.ua/media/vykladanna\\_GT.pdf](http://wicc.net.ua/media/vykladanna_GT.pdf) [in Ukrainian].
11. Ganaba, S. O. (2014). Philosophy of didactics: contexts, strategies, practices: monograph. Sumy: University Book, 2014. 334 p. [in Ukrainian].
12. Chueshkova, O. (2016). Formation of the terminological system of gender linguistics. *Bulletin of the Lviv Polytechnic National University*, 842, 161-164 [in Ukrainian].
13. Kimmel, M. S. (2003). Gendered Society. Kyiv: Sphere, 2003. URL: [https://gender.org.ua/images/lib/genderovane\\_suspil.pdf](https://gender.org.ua/images/lib/genderovane_suspil.pdf).
14. Bidenko, Yu., Kiselyova, V. (2022). About gender policy in Ukraine. *Scientific perspectives*, 1(19), 233-244[in Ukrainian].
15. Annan, K. (2000). Secretary-General Salutes International Workshop on Human Security in Mongolia. Two-Day Session in Ulaanbaatar. URL: <http://www.un.org/News/Press/docs/2000/20000508.sgsm>
16. Owen, T. (2004). Human Security – Conflict, Critique and Consensus: Colloquium Remarks and a Proposal for a Threshold-Based Definition. *Security Dialogue*, 35(3), 381.
17. Sadako, O. (2003). Empowering People for Human Security. URL: <http://www.humansecuritychs.org/newsandevents/payne.html>.
18. About the National Action Plan for Improving the Status of Women and Promoting the Implementation of Gender Equality in Society for 2001-2005. (2003). Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine № 1402-2003-p, 4. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/479-2001-%D0%BF> [in Ukrainian].
19. Nalivayko, L. R., Martsenyuk, L. V. (2022). Women's rights and gender equality in Ukraine: problems of theory and practice. *Private and public law*, 1, 61-66 [in Ukrainian].
20. A European Way of Security. The Madrid Report of the Human Security Study Group. URL: <http://www.lse.ac.uk/Depts/global/PDFs/Madrid%20Report%20Final%20for%20distribution.pdf>.
21. European Parliament Resolution of 19 February 2009 on the European Security Strategy and ESDP (2008/2202(INI)). (2010). *Official Journal of the European Union*, 53, 62.
22. Martin, M., Owen, T. (2010). The Second Generation of Human Security: Lessons from the UN and EU Experience. *International Affairs*, 86(1), 223.
23. Yelagin, V. P. (2010). Social policy: theoretical-methodological and conceptual approaches. Kharkiv: Tech-druk[in Ukrainian].
24. Gender Equality Strategy of the Council of Europe for 2018–2023. URL: <https://rm.coe.int/prems-041318-gbr-gender-equality-strategy-2023-ukr-new2/16808b35a4>

*Ortina G. V., D.Sc., Professor*  
*Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University*  
[ortinaganna@gmail.com](mailto:ortinaganna@gmail.com)  
*Trusova N. V., D.Sc., Professor*  
*Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University*  
[trusova\\_natalya5@ukr.net](mailto:trusova_natalya5@ukr.net)

## **MANAGEMENT OF PERSONAL SECURITY AS A PARADIGM OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF THE GENDER-ORIENTED BUDGETING**

**Abstract.** The article conducts a comprehensive study of the theoretical provisions of personal security management as a paradigm of sustainable development of gender-oriented budgeting in Ukraine, everywhere through the prism of the conceptual aspect. It is substantiated that the closer the concept is to its original conceptualization in terms of the set of threats, the more complex both the policy and the concept of personal security management become. It has been proven that the management of personal safety is formed by the combination of two elements – protection and empowerment of individuals. It was determined that for the European Union, the management of personal security is a narrative that includes the goals and methods of an extremely diverse system of external security policy, which has a presentational form of discussions about security to various audiences, both public and professional sectors. The essence and

interpretation of the concept of "gender" is determined, unlike a biological feature, it is a socio-role and cultural trait of the personality and behavior patterns of men and women to ensure gender equality at the national level, taking into account the gender relations that have developed in society for the development of the most effective mechanisms, elimination of gender stereotypes and prejudices, ensuring and confirming the successful development of the activities of state authorities, political parties, and civil organizations. The compliance of the budget policy model with the requirements of a socially secure state is delineated by the powers in gender-oriented budgeting on the subject of the activation of women in the social sphere and their place at all levels of power, as well as the systematization of legislative norms and requirements of international law and gender balance in the field of social sphere and budget policy , which is implemented within the framework of public administration.

**Keywords:** personality, gender, gender equality, personal safety, personal safety management, gender-oriented budgeting.

**Вимоги до статей, що друкуються  
у “Збірнику наукових праць Таврійського державного  
агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)”**

Збірник призначений для фахівців, які цікавляться теоретичними та прикладними проблемами економіки, фінансів і кредиту, обліку і аудиту, менеджменту та маркетингу мікро-, мезо- та макrorівня національної та міжнародної економіки. Збірник надає можливість вченим та здобувачам наукових ступенів провести публічну апробацію, а науковій спільноті – ознайомитися з останніми результатами досліджень теоретичних і прикладних проблем національної та міжнародної економіки.

Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки) включений до Переліку наукових фахових видань України, є науковим виданням, в якому можуть бути опубліковані основні результати дисертаційних робіт (наказ МОН №1328 від 21.12.2015 р.). Відповідно до Порядку формування Переліку наукових фахових видань України (наказ МОН України від 15 січня 2018 року № 32) Збірнику присвоєно категорію «Б», що затверджено наказом Міністерства освіти і науки України від 02.07.2020 № 886.

Збірник виходить до 4 разів на рік. Останні дати подання статей:

№1 – до 1 березня; №2 – до 1 травня; №3 – до 1 жовтня; №4 – до 1 грудня.

**Для участі у формуванні збірника наукових праць необхідно подати:**

**1. Електронний варіант статті**, оформлений відповідно до наведених нижче вимог, виконаний у редакторі MS Word.

**2. Рецензію доктора наук** (за тематикою статті) – для авторів без вченого ступеня. Відсканований документ повинен містити підпис рецензента, засвідчений печаткою установи, в якій він працює.

**3. Файл із відомостями про автора** (прізвище, ім'я та по батькові, науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи, поштова адреса для пересилання авторського примірника, контактні телефони, адреса електронної скриньки) та інформацією про кількість примірників і необхідність поштової пересилки.

**4. Електронні копії анотації англійською мовою** у форматах *jpeg* (сканована копія) та *doc* (у редакторі MS Word), завірену професійним перекладачем або викладачем англійської мови зі знанням економічної термінології.

**5. Електронну копію платіжних документів** (оплата здійснюється після прийняття позитивного рішення щодо друку статті).

Пакет перерахованих вище матеріалів надсилається на електронну скриньку:  
sp\_tsatu@tsatu.edu.ua, ivanvd@ukr.net

**Структура статті:**

**1. Індекс УДК.**

**2. Прізвище та ініціали автора.**

**3. Відомості про автора** – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без аббревіатур), e-mail.

**4. Назва статті** (до десяти слів).

**5. Анотація мовою статті** (від 300 до 500 знаків)

**6. Ключові слова** мовою статті (не менше шести слів або словосполучень).

**7. Код JEL Classification.**

**8. Прізвище та ініціали автора (англійською).**

**9. Відомості про автора (англійською)** – науковий ступінь, вчене звання, посада та місце роботи автора (повністю без аббревіатур), e-mail.

**10. Назва статті (англійською).**

**11. Розширена анотація англійською мовою** (від 1600 до 1800 знаків) містить наступні розділи: постановка завдання, результати дослідження, висновки

**12. Ключові слова (англійською).**

**13. Текст** у структурованому вигляді із виділенням наступних елементів:

**13.1 Постановка проблеми** (постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями);

**13.2 Аналіз останніх досліджень і публікацій** (аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття);

**13.3 Формулювання цілей статті** (постановка завдання);

**13.4 Виклад основного матеріалу** (виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів);

**13.5 Висновки** (висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку).

**14. Список використаних джерел** (мовою оригіналу). Бібліографічний опис літературних джерел оформлюється згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»

**15. Список використаних джерел в романській абетці (транслітерація) – References, оформлений відповідно до вимог APA (<http://www.apastyle.org>).**

**16.** Вказати назву рубрики, в якій має бути надрукована стаття – відповідає назві однієї з наукових спеціальностей галузі знань "Соціальні та поведінкові науки", "Управління та адміністрування":

**051 – Економіка;**

**71 – Облік і оподаткування;**

**72 – Фінанси, банківська справа та страхування;**

**073 – Менеджмент;**

**75 – Маркетинг;**

**76 – Підприємництво, торгівля та біржова діяльність.**

**Технічні вимоги до оформлення статті:**

- Приймаються статті, написані однією із трьох мов: українською, російською, англійською.
- Назва файлу зі статтею – прізвище автора.
- Формат сторінки – А4.
- Поля з усіх боків – 2 см.
- Всі сторінки мають бути у книжковій орієнтації.
- Обсяг статті – не менше 10 друкованих сторінок.
- Окремі елементи статті:
  - Індекс УДК - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
  - Прізвище та відомості про автора (авторів) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
  - Порожній рядок;
  - Назва статті - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
  - Порожній рядок;
  - Анотація та ключові слова - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
  - Порожній рядок;
  - Код JEL Classification - Times New Roman, 12, напівжирний, вирівнювання ліворуч, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;

- Прізвище та відомості про автора (англійською) - Times New Roman, 12, курсив, вирівнювання праворуч, інтервал – 1,0;
- Порожній рядок;
- Назва статті (англійською) - Times New Roman, 16, великими літерами, напівжирний, вирівнювання по центру, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0 см;
- Порожній рядок;
- Анотація та ключові слова (англійською) - Times New Roman, 10, курсив, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 1,25 см;
- Порожній рядок;
- Текст статті - Times New Roman, 14, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25 см, назви підпунктів виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см, слова "Список використаних джерел" виділяються напівжирним шрифтом;
- Порожній рядок;
- Список використаних джерел (англійською) - References – Times New Roman, 10, вирівнювання по ширині, інтервал – 1,0, абзацний відступ – 0,5 см;

- Оформлення таблиць:

*Таблиця 1*

**Назва таблиці**

|  |  |  |
|--|--|--|
|  |  |  |
|  |  |  |

- Оформлення ілюстрацій:

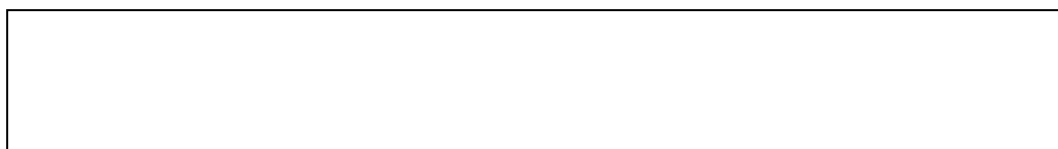


Рис. 1. Назва рисунку.

- Формули виконуються за допомогою вбудованого редактора формул MS Word і нумеруються з правого боку:

Формула (1)

- Абзаци позначати тільки клавішею "Enter", не застосовувати пробіли або табуляцію (клавіша "Tab").
- Посилання на літературу в тексті необхідно давати в квадратних дужках, наприклад, [3, с. 35; 8, с. 56-59], в яких перша цифра вказує порядковий номер джерела в списку літератури, а друга – відповідну сторінку в цьому джерелі; одне джерело (зі сторінкою) відокремлюється від іншого крапкою з комою.
- Всі статистичні дані мають бути підкріплені посиланнями на джерела.
- Всі цитати мають закінчуватися посиланнями на джерела.
- Кількість джерел у списку літератури повинна складати не менше 10 (з них не менше 4 іноземних).

- Посилання на підручники та науково-популярну літературу не допускаються.
- Назви праць у списку літератури розташовуються в порядку цитування.
- Скорочення слів і словосполучень, окрім загальноприйнятих, не допускається.

**Редакція може відхилити статтю, якщо:**

- відсутній повний пакет супровідних документів;
- оформлення статті не відповідає зазначеним вище вимогам;
- тематика статті не відповідає профілю видання;
- назва статті не відповідає змісту;
- стаття написана на низькому науковому рівні;
- матеріали повністю або частково публікувались раніше в інших виданнях або подані до розгляду редакціям інших журналів;
- стаття повністю або частково чужа (автор вчинив плагіат);
- порушена в статті проблема втратила актуальність.

Автори несуть відповідальність за точність наведених у статті термінів, прізвищ, даних, цитат, статистичних матеріалів тощо.

Усі матеріали, що надсилаються для публікації, проходять рецензування.

Рішення про публікацію статті приймає редколегія.

Рукописи, які відхилила редакційна колегія, авторам не повертаються.

Редакція залишає за собою право скорочувати, правити текст і змінювати назву статті.

**Сподіваємося на плідну співпрацю!**

Редакційна колегія Збірнику наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету (економічні науки)

**Контактні дані:**

вул. Жуковського, 66, м. Запоріжжя, Запорізька обл. 69600, Україна

Декан факультету економіки і бізнесу Колокольчикова Ірина Володимирівна

Тел.: (067) 258-45-34

Відповідальний секретар – Завадських Ганна Миколаївна

Тел.: (097) 989-87-22, E-mail: SP\_tsatu@tsatu.edu.ua